

chápat jako 1. hru, svobodné reproduktivní nebo tvůrčí činnosti, 2. vyučovací metodu a 3. výzkumnou metodu.

Problém promyšlené integrace modelů a modelování do vyučování je zvláště důležitý z hlediska didaktických cílů a potřeb žáků již od prvních tří tříd. Jestliže ovšem žáka necháme zcela samostatně modelovat, nenaučí se to, co je potřeba, jestliže však příliš zdůrazníme vzdálenější cíl můžeme narušit jeho zájem. Vysokou didaktickou hodnotu modelování uplatníme jen vyváženým vztahem dvou aspektů: hry a badatelského přístupu. Podceňování tohoto hlediska snižuje výchovně vzdělávací hodnoty modelování. Optimalizace vyučovacího procesu technického modelování předpovídá vhodné učební osnovy i respektování všech ostatních podmínek včetně materiální základny, přiměřenosti a zájmu žáků.

Umění a počáteční vyučování

K. Sapundžievová, N. Bojadžievová

Jako specifický výchovný cíl estetické kultury v počátečním vyučování je třeba vidět osvojování všeobecného obsahu základních forem lidských kulturních hodnot, které zabezpečují celkový rozvoj osobnosti. Nejpřirozenější formou osvojování estetické kultury malými dětmi je seznamování se s uměleckými výtvary a přiměřená umělecká tvořivá činnost (receptivní, interpretační a tvořivá). Je třeba, aby umělecká činnost ve škole se realizovala jako vedoucí forma, neboť jen tak se uskuteční plnohodnotný rozvoj osobnosti v tomto vývojovém období.

Nutnost demokratizace a humanizace všeobecného vzdělání se odpovídajícím způsobem odráží i v počáteční škole. Stejný přístup si vyžaduje i umělecká výchova, proto vyučování i výchova se musí opírat o obecně lidské hodnoty a národní humanistické tradice. To ovšem vyžaduje respektovat určité podmínky. Je to především místo a cíl literatury, umění, uměleckých tvořivých činností na všech stupních škol a konkrétně i v počáteční škole. Na tomto stupni se vytvářejí základy estetické kultury osobnosti a v souladu s tím vyučování v předmětech estetického cyklu má úvodní charakter.

Druhou podmínkou je zásadní změna některých hledisek při osvojování si umění a výchova prostřednictvím umění. Je nezbytné, aby se žáci neorientovali příliš na odborné znalosti, ale více na emocionálně estetickou kulturu osobnosti. Proto je nutná určitá změna orientace vzhledem k umělecko-tvůrčí dominantě jako převládající činnosti. Analýza dosavadní praxe uká-

zala, že se klade důraz především na zvládnutí obsahu uměleckého díla a že se nedoceňuje umělecké vnímání tvorby a možností vlastní tvůrčí práce dětí.

Třetí podmínkou pro plnohodnotný estetický rozvoj je orientace na estetické osvojování s ohledem na individuální duševní rozvoj žáka, na rozvoj jeho citů, uvědomění, na životní přípravu. V konkrétní výchovné práci je tento aspekt spojen s vytvářením motivace a s překonáváním existujícího mechanického rozdělování uměleckého vztahu na emocionální a intelektuální prvek.

Nikoli na posledním místě stojí podmínka další, a to integrace různých druhů umění. Zvláště příznivé možnosti v tomto směru poskytuje dramatické umění, neboť umožňuje využít na jedné straně literatury, výtvarných děl, hudby apod., na druhé straně přípravy dekorací, kostýmů, výběru hudby atd. To vše však vyžaduje přestavbu speciálního pedagogického vzdělání.